

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 10.02.2022

Київ

№ 66

Про затвердження Узагальнюючої податкової консультації щодо окремих питань визначення об'єкта оподаткування податком на доходи фізичних осіб-підприємців, які перебувають на загальній системі оподаткування

Відповідно до пункту 52.6 статті 52 глави 3 розділу II Податкового кодексу України та Порядку надання узагальнюючих податкових консультацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27 вересня 2017 року № 811, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 жовтня 2017 року за № 1266/31134,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Узагальнюючу податкову консультацію щодо окремих питань визначення об'єкта оподаткування податком на доходи фізичних осіб-підприємців, які перебувають на загальній системі оподаткування, що додається.
2. Департаменту податкової політики в установленому порядку забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України.
3. Податкові консультації застосовувати у частині, що не суперечать цій Узагальнюючій податковій консультації.
4. Голові Державної податкової служби України довести цей наказ до відома відповідних підрозділів Державної податкової служби України та територіальних органів Державної податкової служби України.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра фінансів України Воробей С. І. та Голову Державної податкової служби України.

Міністр

Сергій МАРЧЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

10 лютого 2022 року № 66

**Узагальнююча податкова консультація
щодо окремих питань визначення об'єкта оподаткування податком на
доходи фізичних осіб-підприємців, які перебувають на загальній системі
оподаткування**

В цій узагальнюючій податковій консультації розглядаються норми Податкового кодексу України (далі – Кодекс) щодо віднесення до витрат, які враховуються при визначенні об'єкта оподаткування податком на доходи фізичних осіб-підприємців, які перебувають на загальній системі оподаткування, амортизаційних відрахувань з основних засобів (у тому числі вантажних транспортних засобів) та вартості придбаних послуг з обов'язкового страхування.

**I. Щодо віднесення амортизації до витрат фізичних осіб-підприємців,
які перебувають на загальній системі оподаткування**

1. Загальні вимоги

Відносини, що виникають у сфері оподаткування доходів, отриманих фізичною особою-підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, регулюються статтею 177 розділу IV Кодексу.

Відповідно до пункту 177.2 статті 177 розділу IV Кодексу, об'єктом оподаткування для таких платників податку є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи-підприємця.

Перелік витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, визначений пунктом 177.4 розділу IV Кодексу.

Законом України від 21 грудня 2016 року № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» (далі – Закон № 1797) пункт 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу було доповнено підпунктами 177.4.5 – 177.4.9.

Відповідно до підпункту 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу підприємці, які перебувають на загальній системі оподаткування, **мають право (за власним бажанням)** включати до складу витрат, пов'язаних з провадженням їх господарської діяльності, амортизаційні відрахування на придбання основних засобів та нематеріальних активів з відповідним веденням окремого обліку таких витрат.

Згідно з підпунктом 177.4.9 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу амортизація нараховується протягом строку корисного використання

(експлуатації) об'єкта основних засобів та нематеріальних активів, самостійно установленого фізичною особою, але не менше мінімально допустимого строку корисного використання об'єкта основних засобів та нематеріальних активів, визначених частиною другою цього підпункту в розрізі відповідних груп таких основних засобів та нематеріальних активів. Прямо передбачено, що дія зазначеного підпункту поширюється виключно на об'єкти основних засобів, витрати на придбання чи самостійне виготовлення яких підтверджені документально.

2. Практичні аспекти

Питання 1. Чи має право фізична особа-підприємець, що перебуває на загальній системі оподаткування, відносити до складу витрат амортизаційні відрахування з об'єктів основних засобів, що були придбані до 01 січня 2017 року, а також з вантажних автомобілів, що були придбані до 23 травня 2020 року?

Відповідь:

Відповідно до редакції абзацу десятого підпункту 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу, що була встановлена Законом № 1797 з 01 січня 2017 року, не підлягали амортизації такі основні засоби подвійного призначення, як легкові та вантажні автомобілі.

Згодом, пунктом 102 Закону України від 16 січня 2020 року № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (далі – Закон № 466) у в абзаці десятому підпункту 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу слова «та вантажні» було виключено. Ця зміна набрала чинності з 23 травня 2020 року. Відповідно, з цієї дати вантажні транспортні засоби не вважаються основними засобами подвійного призначення для цілей визначення об'єкта оподаткування податком на доходи фізичних осіб – підприємців, які перебувають на загальній системі оподаткування.

Норми Кодексу (з урахуванням змін, внесених законами № 1797 та № 466) не містять обмежень щодо віднесення до витрат амортизаційних відрахувань залежно від дати придбання основного засобу. Отже, такі обмеження не передбачені і для визначення амортизаційних відрахувань для таких об'єктів основних засобів, як вантажні автомобілі для періодів, починаючи з 23 травня 2020 року (після того, як Законом № 466 була скасована заборона на включення таких відрахувань до складу витрат фізичної особи-підприємця).

Одночасно слід зазначити, що відповідно до пункту 63.3 статті 63 глави 6 розділу II Кодексу платник податків зобов'язаний стати на облік у відповідних контролюючих органах за основним та неосновним місцем обліку, повідомляти про всі об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, контролюючі органи за основним місцем обліку згідно з розділом VIII Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 року № 1588, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2011 року за

№ 1562/20300, (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 22 квітня 2014 року № 462) (далі – Порядок № 1588), шляхом подання повідомлення за формою № 20-ОПП.

Як визначено Порядком № 1588, повідомлення про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, або через які провадиться діяльність, за формою № 20-ОПП подається протягом 10 робочих днів після їх реєстрації, створення чи відкриття до контролюючого органу за основним місцем обліку платника податків. Об'єктами оподаткування і об'єктами, пов'язаними з оподаткуванням, є майно та дії, у зв'язку з якими у платника податків виникають обов'язки щодо сплати податків та зборів. Такі об'єкти за кожним видом податку та збору визначаються згідно з відповідним розділом Кодексу.

Таким чином, фізичні особи-підприємці на загальній системі оподаткування, починаючи з 01 січня 2017 року (для вантажних автомобілів – з 23 травня 2020 року) мають право відносити до складу витрат амортизаційні відрахування з об'єктів основних засобів, які підлягають амортизації відповідно до підпункту 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу, за умови наявності документального підтвердження витрат на придбання таких основних засобів та їх використання у господарській діяльності. Це право не залежить від того, чи такі основні засоби придбані приватним підприємцем до або після 1 січня 2017 року (щодо вантажних автомобілів – до або після 23 травня 2020 року).

Платник податку нараховує амортизацію основних засобів виходячи з таких даних:

1) суми витрат на придбання основних засобів або витрат на самостійне виготовлення основних засобів, реконструкцію, модернізацію та інші види поліпшення основних засобів (крім поточного ремонту);

2) строку корисного використання (експлуатації) відповідного виду об'єкта основних засобів, **самостійно установленого** фізичною особою-підприємцем, але не менше мінімально допустимого строку корисного використання, визначеного підпунктом 177.4.9 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу.

При цьому суми амортизаційних відрахувань, розраховані за ту частину строку корисного використання (експлуатації) відповідного основного засобу, який минув до 01 січня 2017 року (для вантажних автомобілів – до 23 травня 2020 року), до складу витрат не включаються.

Питання 2. Які умови слід виконати фізичній особі-підприємцю, що перебуває на загальній системі оподаткування, для підтвердження вартості основних засобів, що підлягають амортизації, та відповідної суми амортизаційних відрахувань, що враховується у складі витрат звітного періоду?

Відповідь.

Відповідно до пункту 177.10 статті 177 розділу IV Кодексу фізичні особи-підприємці зобов'язані вести облік доходів і витрат та мати підтверджуючі документи щодо походження товару. Облік доходів і витрат може вестися в

паперовому та/або електронному вигляді, у тому числі через електронний кабінет.

Суми амортизації основних засобів включаються до складу витрат фізичної особи-підприємця із дотриманням таких умов:

витрати на придбання основних засобів, їх самостійне виготовлення, реконструкцію, модернізацію та інші види поліпшення основних засобів (крім поточного ремонту) **підтверджені документально** (абзац п'ятий пункту 177.4.5 та абзаци другий – третій пункту 177.4.6 статті 177 розділу IV Кодексу);

відповідні основні засоби **використовуються у господарській діяльності** фізичної особи-підприємця (абзац перший пункту 177.4.5 статті 177 розділу IV Кодексу);

фізична особа-підприємець веде окремий облік таких витрат.

Щодо документального підтвердження витрат

Відповідно до підпункту 16.1.5 пункту 16.1 статті 16 розділу I Кодексу платник податків зобов'язаний подавати на належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, регістри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів.

Тобто, документи, що підтверджують витрати на придбання основних засобів, а також використання відповідних основних засобів у господарській діяльності, надаються контролюючому органу у порядку, визначеному Кодексом.

Визначення поняття «первинний документ» наведено у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року № 88, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 червня 1995 року за № 168/704, відповідно до яких, це документ, створений у письмовій або електронній формі, який містить обов'язкові реквізити, визначені зазначеним Законом.

Використання основних засобів може бути підтверджено, зокрема, первинними документами, що створюються в процесі певного виду діяльності, де використання таких основних засобів є необхідним для провадження господарської діяльності (приміщення – для виробництва товарів чи стаціонарної торгівлі, вантажний автомобіль – для надання послуг з перевезень тощо). Безпосередньо факт того, що фізична особа вирішила застосовувати відповідний основний засіб у господарській діяльності, буде підтверджувати, зокрема, повідомлення контролюючому органу за формою 20-ОПП згідно з Порядком № 1588, як описано вище. В свою чергу, про систематичне використання приміщення для стаціонарної торгівлі можуть свідчити, наприклад, реєстрація за адресою приміщення реєстратора розрахункових

операцій або одержані від постачальників накладні на доставку товару до такого приміщення.

Документи, що підтверджують витрати на придбання основних засобів, зберігаються фізичною особою-підприємцем до закінчення строку, протягом якого останній зі звітних періодів (в якому амортизаційні відрахування з відповідних об'єктів основних засобів відображались у складі витрат) підлягає перевірці відповідно до вимог Кодексу.

Щодо ведення окремого обліку витрат.

До 16 липня 2021 року фізичні особи – підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, вели облік доходів і витрат за формою, затвердженою наказом Міністерства доходів і зборів України від 16 вересня 2013 року № 481, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2013 року за № 1686/24218.

На підставі наказу Міністерства фінансів України від 13 травня 2021 року № 261, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 червня 2021 року за № 865/36487 (далі – наказ № 261), зазначена форма втратила чинність.

Наказом № 261 затверджено Типову форму, за якою здійснюється облік доходів і витрат фізичними особами-підприємцями і фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність (далі – Типова форма), та Порядок її ведення (далі – Порядок № 261).

Відповідно до підпункту 6 пункту 1 розділу II Порядку № 261 у графі 10 Типової форми відображається сума амортизаційних відрахувань, яка складається з підсумкового значення рядка 11 додатка до типової форми. Зазначений додаток призначений для обліку амортизаційних відрахувань основних засобів та нематеріальних активів для тих випадків, коли фізична особа-підприємець, керуючись підпунктом 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу, виявить бажання включати до складу витрат, пов'язаних з провадженням своєї господарської діяльності, амортизаційні відрахування.

При цьому згідно з пунктами 4 та 5 розділу III Порядку № 261:

у графі 4 додатка до Типової форми зазначаються реквізити документа, який підтверджує факт придбання / самостійного виготовлення основних засобів / нематеріальних активів. Такими документами можуть бути акт приймання-передачі, акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів, фіскальний чек, вантажно-митна декларація, видаткова накладна та інші первинні документи, що підтверджують придбання / самостійне виготовлення основних засобів / нематеріальних активів (документи про факт набуття об'єкта);

у графі 5 додатка до Типової форми зазначаються реквізити документа, який підтверджує, що об'єкт основних засобів / нематеріальних активів став придатним для корисного використання (експлуатації) (документи про факт введення в експлуатацію об'єкта). Таким документом, зокрема, але не виключно може бути **акт введення в експлуатацію основних засобів**. Форма такого акта, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13 вересня 2016 року

№ 818, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2016 року за № 1336/29466, може бути використана приватним підприємцем. При цьому мають бути заповнені ті реквізити, які необхідні для виконання вимог пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу: інформація, що дозволяє ідентифікувати об'єкт, дані про його місцезнаходження, первісну вартість, визначений строк корисного використання тощо.

Питання 3. Як визначити суму амортизації основних засобів для відображення у витратах фізичної особи-підприємця, що перебуває на загальній системі оподаткування, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів відповідного звітного періоду?

Відповідь.

Сума амортизаційних відрахувань обчислюється за такими правилами:

розрахунок амортизації основних засобів та нематеріальних активів здійснюється із застосуванням прямолінійного методу нарахування амортизації, за яким річна сума амортизації визначається діленням первісної вартості об'єкта основних засобів, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів (підпункт 177.4.7 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу);

амортизація розраховується з урахуванням встановленого підпунктом 177.4.9 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу мінімально допустимого строку корисного використання об'єкта основних засобів (в роках);

облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним об'єктом (підпункт 177.4.8 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу);

об'єкт основних засобів, вартість якого амортизується, не може входити до переліку основних засобів, які не підлягають амортизації відповідно до абзаців сьомого – десятого підпункту 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу в редакції Закону № 466. Тобто, об'єктом основних засобів, вартість якого амортизується, не може бути земельна ділянка, об'єкт житлової нерухомості чи легковий автомобіль.

За відсутності у статті 177 розділу IV Кодексу спеціальних вимог щодо визначення моменту початку та закінчення розрахунку амортизації, фізичні особи-підприємці можуть використовувати підхід, визначений Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 18 травня 2000 року за № 288/4509, а саме:

1) нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання;

2) нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів (внаслідок його продажу, ліквідації тощо), переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Згідно із підпунктом 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу, витрати на ліквідацію основних засобів (у частині залишкової вартості) не

підлягають амортизації та повністю включаються до складу витрат звітного періоду. Тобто, до витрат звітного (податкового) періоду фізичні особи-підприємці можуть віднести залишкову вартість основного засобу у сумі, яка перевищує суму коштів (іншої компенсації), одержаних від ліквідації такого об'єкта (наприклад, від його реалізації).

3. Приклади розрахунку амортизації фізичною особою-підприємцем.

Приклад 1. Фізична особа-підприємець перебуває на загальній системі оподаткування і здійснює діяльність у сфері виробництва продовольчих товарів. Ця особа 15 січня 2015 року придбала виробниче приміщення вартістю 1 000 000 грн, що підтверджується відповідним документом щодо набуття цього об'єкта.

У свою чергу, інші документи, які оформлюються фізичною особою-підприємцем під час його діяльності, підтверджують, що починаючи з **січня 2015 року** вищевказане виробниче приміщення використовується у процесі виробництва та зберігання продукції, виробництвом якої займається такий підприємець.

За відповідний період експлуатації приміщення, що тривав до 1 січня 2017 року, фізична особа-підприємець не мала права включати амортизаційні відрахування до складу витрат, пов'язаних із отриманням доходів, оскільки Кодекс не дозволяв це робити. Згодом, на підставі пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу (в редакції Закону № 1797) фізична особа-підприємець прийняла рішення про врахування відповідних сум амортизаційних відрахувань у складі витрат і визначила **січень 2021 року** як дату початку їх визнання.

Строк корисного використання (експлуатації) зазначеного виробничого приміщення не може бути меншим 10 років (120 місяців), але приватний підприємець вправі визначити більший строк. Річна сума амортизаційних відрахувань по такому об'єкту основних засобів, розрахована за прямолінійним методом згідно з вимогами підпункту 177.4.7 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу, складе:

$$1\,000\,000 / 10 = 100\,000 \text{ грн.}$$

В свою чергу, місячна сума амортизації складе:

$$100\,000 / 12 = 8\,333,33 \text{ грн.}$$

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. У наведеному прикладі відлік періоду розрахунку амортизаційних відрахувань потрібно починати з лютого 2015 року, але січень 2021 року – це перший місяць періоду експлуатації основного засобу фізичною особою – приватним підприємцем, за який можна врахувати амортизаційні відрахування у зменшення доходів. Останнім місяцем, за який можна врахувати амортизаційні відрахування, буде січень 2025 року (120 місяців, починаючи з лютого 2015 року).

Тобто, протягом **49 місяців** нарахування амортизаційних відрахувань (у періоді з січня 2021 року по січень 2025 року включно) фізична особа-підприємець має право визнавати розраховані нею амортизаційні відрахування у сумі 8 333,33 грн на місяць у складі витрат, пов'язаних із отриманням у такому місяці доходів, за умови використання зазначеного основного засобу у господарській діяльності.

Приклад 2. Фізична особа-підприємець перебуває на загальній системі оподаткування і здійснює діяльність у сфері вантажних перевезень. Ця особа 10 травня 2019 року придбала вантажний автомобіль вартістю 800 000 грн, що підтверджується відповідним документом щодо набуття цього об'єкта.

В свою чергу, інші документи, які оформлюються фізичною особою-підприємцем при перевезеннях вантажів (зокрема, товарно-транспортні накладні), підтверджують, що починаючи з **травня 2019 року** у цих процесах задіяний саме вищевказаний транспортний засіб.

За відповідний період експлуатації вантажного автомобіля, що тривав до 23 травня 2020 року, фізична особа-підприємець не мала права включати амортизаційні відрахування до складу витрат, пов'язаних із отриманням доходів, оскільки Кодекс не дозволяв це робити. Згодом, на підставі пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу (в редакції Законів № 1797 та № 466) фізична особа-підприємець прийняла рішення про врахування відповідних сум амортизаційних відрахувань у складі витрат і визначила **червень 2020 року** як початок їх визнання.

Строк корисного використання (експлуатації) зазначеного вантажного автомобіля не може бути меншим 5 років (60 місяців), але приватний підприємець вправі визначити більший строк. Річна сума амортизаційних відрахувань по такому об'єкту основних засобів, розрахована за прямолінійним методом згідно з вимогами підпункту 177.4.7 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу, складе:

$$800\,000 / 5 = 160\,000 \text{ грн.}$$

В свою чергу, місячна сума амортизації складе:

$$160\,000 / 12 = 13\,333,33 \text{ грн.}$$

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. У наведеному прикладі відлік періоду розрахунку амортизаційних відрахувань потрібно починати з червня 2019 року, але червень 2020 року – це перший місяць періоду експлуатації основного засобу фізичною особою-приватним підприємцем, за який можна врахувати амортизаційні відрахування у зменшення доходів. Останнім місяцем, за який можна врахувати амортизаційні відрахування, буде травень 2024 року (60 місяців, починаючи з червня 2019 року).

Тобто, протягом **48 місяців** нарахування амортизаційних відрахувань (у періоді з червня 2020 року по травень 2024 року включно) фізична особа-підприємець має право відносити розраховані нею амортизаційні відрахування у

сумі 13 333,33 грн на місяць до складу витрат по кожному місяцю відповідного звітного періоду за умови використання зазначеного основного засобу у господарській діяльності.

У разі продажу об'єкта основних засобів нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем його вибуття. Якщо, наприклад, фізична особа-підприємець здійснить продаж вантажного автомобіля у вересні 2022 року, то вересень 2022 року буде останнім місяцем, за який можна визнати амортизаційні відрахування. При визначенні податкового зобов'язання за 2022 рік буде врахована така річна сума амортизаційних відрахувань:

$$13\,333,33 \times 9 = 119\,999,97 \text{ грн.}$$

II. Щодо віднесення до витрат фізичних осіб-підприємців, які перебувають на загальній системі оподаткування, вартості послуг з обов'язкового страхування

Питання. Чи має право фізична особа-підприємець, що перебуває на загальній системі оподаткування, відносити до складу витрат вартість придбаних нею послуг з обов'язкового страхування?

Відповідь:

Відносини страхування регулюються статтями 979 – 999 глави 67 Цивільного кодексу України, а також Законом України «Про страхування» (далі – Закон про страхування).

Страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів (стаття 1 Закону про страхування).

Стаття 7 Закону про страхування визначає низку видів обов'язкового страхування, зокрема:

- страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини;
- страхування засобів морського і внутрішнього водного транспорту;
- страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру;

- страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів;

страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків при перевезенні небезпечних вантажів;

страхування відповідальності виробників (постачальників) продукції тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій за шкоду, заподіяну третім особам;

страхування цивільної відповідальності суб'єкта господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам унаслідок проведення вибухових робіт.

Для здійснення обов'язкового страхування Кабінет Міністрів України, якщо інше не визначено законом, встановлює порядок та правила його проведення, форми типового договору, особливі умови ліцензування обов'язкового страхування.

Обов'язкові види страхування відповідальності регламентуються такими нормативно-правовими актами:

відповідальність суб'єктів перевезення небезпечних вантажів підлягає обов'язковому страхуванню у встановленому порядку відповідно до статті 21 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» та Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2002 року № 733;

Порядок і правила проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 року № 1788;

Умови обов'язкового (додаткового) страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1994 року № 116;

Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 1996 року № 959;

Порядок і правила проведення обов'язкового страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року № 1219;

визначення умов і порядку обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єкта господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам унаслідок проведення вибухових робіт передбачено нормами

статті 4 Закону України «Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення».

Підпункт 177.4.4 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу відносить до переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг.

Виходячи з сутності різних видів обов'язкового страхування, які передбачені статтею 7 Закону про страхування, вони можуть бути як пов'язані, так і не пов'язані із господарською діяльністю.

Таким чином, фізичні особи-підприємці на загальній системі оподаткування мають право відносити до складу витрат суму витрат на обов'язкове страхування (страхових платежів, страхових внесків, страхових премій) за умови, що страхування пов'язане із веденням господарської діяльності (прямо пов'язане з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг).

Страхування є таким, що пов'язане із господарською діяльністю фізичної особи-підприємця, зокрема, у випадках, якщо:

таке страхування, згідно з чинним законодавством, є обов'язковим для ведення певного виду господарської діяльності (наприклад, є умовою отримання ліцензії на здійснення виду діяльності, який підлягає ліцензуванню відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»), і фізична особа-підприємець здійснювала цей вид господарської діяльності й отримувала дохід від його здійснення у відповідному звітному періоді; та/або

таке страхування, згідно з чинним законодавством, є обов'язковим для експлуатації основних засобів, які використовуються у господарській діяльності фізичної особи-підприємця, окрім основних засобів, які не підлягають амортизації згідно з абзацами сьомим – десятим підпункту 177.4.6 пункту 177.4 статті 177 розділу IV Кодексу в редакції Закону № 466 (зокрема, легкових автомобілів).

**Директор Департаменту
податкової політики**

Лариса МАКСИМЕНКО